

Skovmand: Bytning af lejligheder betyder næsten altid en forbedret fordeling af den bestående boligmasse. Da der ikke er noget, der tyder på, at vi foreløbig bevæger os henimod et frit boligmarked, må det være en naturlig ting, at man gør det lettere for folk at bytte lejligheder, end det er i øjeblikket. Det har desværre trods nogen tids forhandlinger ikke været muligt for lejer- og grundejerorganisationerne at nå til enighed om en fast ordning for bytning af lejligheder.

Dette viser, at et lovgivningsinitiativ kan blive påkrævet. Hvordan det skal udformes i detaljer, må vi diskutere i boligudvalget, men jeg vil dog gerne pege på to principper, som bør gælde for en bytteret.

Den frie bytteret bør omfatte alle former for byggeri. Der er ingen grund til, at det almennyttige byggeri skal have en særstilling og beboerne dermed isoleres i ghettoer.

Bytteretten skal være en rettighed, som lejerne har — nu måske lige bortset fra de tilfælde, hvor den kan være til direkte gene for ejerne, f. eks. hvor der er tale om ejendomme, hvor ejeren selv bebor en af lejlighederne.

Både når der er tale om privat og om almennyttigt byggeri, vil en fri bytteret gribe ind i bestående rettigheder, i hvert fald når man ser på den bestående boligmasse. Alt nybyggeri er jo på den ene eller den anden måde støttet af staten, og dér kan man stille som betingelse for støtten, at den forudsætter en fri bytteret for beboerne. Men med den bestående boligmasse er der to hovedproblemer. Det ene er, at bytteretten er et indgreb i ejendomsretten; det andet, at medlemmerne af de almennyttige byggeselskaber har visse rettigheder med hensyn til overtagelse af ledige boliger. Disse problemer skal dog ikke gøres større, end de er. Det må være muligt at give de private udlejere en sådan kompensation, at man med rimelighed kan forlange af dem, at de ikke stiller sig i vejen for en fri bytteret blandt deres lejere, og i det almennyttige byggeri vil beboerne, så vidt jeg kan se, have mindst lige så stor glæde af en bytteret som af deres nuværende fortrinsstilling til ledige lejligheder. Man må ikke glemme, at de lejligheder, der bliver genstand for bytteaftaler, næppe vil blive ledige, hvis der ikke

eksisterer en fri bytteret. I så fald vil beboerne måske blot forblive i deres lejligheder, selv om det betyder, at de f. eks. må opgive at få arbejde i en anden by. Et sådant stavnssbånd kan ingen være interesseret i at bevare.

Sigsgaard: Fra flere sider har det været sagt under debatten her, at man i og for sig godt kunne tænke sig, at lejerne fik noget bedre mulighed for at skaffe sig en bolig, der passede til deres behov, derved at de i højere grad end i dag fik mulighed for at bytte lejlighed. Alligevel siger man — ganske særlig fra regeringspartiernes side — at det ikke rigtig kan lade sig gøre.

De uoverstigelige vanskeligheder, der åbenbart eksisterer for en ordentlig tilfredsstillelse af folks behov for gode boliger, skyldes jo først og fremmest, som det er sagt klart her i dag, den private ejendomsret, som man fremfor alt plejer fra den side. Uden at gå ind på debatten om ejendomsretten i almindelighed vil jeg understrege, at det er urimeligt, at det ene menneske kan eje det andet menneskes bolig. Vi drømmer dog ikke om, at det ene menneske skal kunne eje f. eks. det andet menneskes bukser, og boligen er vel ikke mindre vigtig end bukserne. I det mindste burde man gøre indgreb i de private ejeres dispositionsret over boligerne — og det er jo dispositionsretten, der er tale om her, og ikke ejendomsretten. Et er, at private skal kunne tjene på deres medmenneskers boligbehov; men det er særlig groft, at sådanne private ejere også skal kunne bestemme, hvilke mennesker der skal have deres boligbehov tilfredsstillet, for det giver til resultat, at det ikke altid er de mennesker, der trænger mest, der får en passende bolig. Folk med sociale problemer, mange børn osv. bliver sorteper på boligmarkedet i dag.

En gennemførelse af det forslag, som hr. Arne Larsen m. fl. her har fremsat, gør selvfølgelig ikke boligsituationen ideel, og det tror jeg heller ikke forslagsstillerne forestiller sig. Men det er et lapperi — forstået på en pæn måde — som bør gennemføres i en eller anden form. Jeg tror bare, man skal diskutere formen en hel del. Det bør være en selvfølge, at folk skal kunne bytte, at der altså gøres indgreb i den private dispositionsret over lejlighederne. Men jeg